

OBČANI!

NA SVIDENJE NA ZBORU VOLIVCEV!

glas KOMUNE

Hrastnik, 17. V. 1962 - Leto II. - Št. 3

INFORMATIVNO GLASILO OBČINE HRASTNIK

Pišemo o

- tromesečnem gospodarjenju
- usmerjanju gospodarjenja v gozdarstvu
- žagah venecijankah
- arondaciji
- odloku o rajonizaciji sadjarstva in odloku o travništvu
- zdravstvenem zavarovanju kmetov
- krajevnih odborih
- stanovanjskih skupnostih
- hišnih svetih
- turizmu in opleševanju

V razmišljanje občanom!

Pričujoča številka »Glasa komune« Hrastnik je izšla v času, ko so v naši državi na vidiku novi ukrepi na področju gospodarstva, ki bodo zagotovili, da se bodo odpravili nekateri škodljivi pojavi in da se omogoči nadaljnji razvoj in napredek naše države.

O teh ukrepih je obširno obravnavala Zvezna ljudska skupščina na svojem zadnjem zasedanju, zelo jasno in odločno pa jih je tudi nakazal tovariš Tito v svojem govoru v Splitu.

Razumljivo je, da so taki ukrepi morali slediti in da jih odobravamo vsi delovni in pošteni državljani. Gre za stabilizacijo našega gospodarstva, ki je v zadnjih letih zaradi prevelikih in premalo utemeljenih gospodarskih in komunalnih investicij, zaradi prevelikega uvoza, zaradi nesorazmernega naraščanja osebnih prejemkov nekaterih državljanov začelo vidno kazati pomanjkljivosti, kar je tudi kvarno vplivalo na politično razpoloženje državljanov.

Gre tudi za to, da se zavedamo škodljivosti pretirane potrošnje za neupravičene namene. Jasna nam mora biti škodljivost prevelikih investicij in pretirana potrošnja sredstev, ki se zbirajo v proračunih in raznih skladih v državnem, republiškem in občinskem merilu.

Taka potrošnja bi nas v bodoče še bolj privedla do prekomerne zadolžitve v tujini.

Napačna bi bila trditev, da je takemu stanju kriv socialistični družbeni red ali celo delavsko upravljanje, saj nam prav ta družbeni red in delavsko upravljanje daje vsestransko možnost, da se napake odkrivajo, jasno obravnavajo, kritizirajo in odpravljajo. Gotovo je, da bodo odločni ukrepi, ki bodo sprejeti v bodočih tednih, znatno vplivali tudi na življenje v naši komuni. Tudi mi smo dolžni v svoji komuni odpravljati vse napake in pomanjkljivosti in s tem prispevati svoj delež k izboljšanju celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Morda napake, ki jih je nakazal tovariš Tito v svojem govoru, v naši občini niso tako očitne, vendar če bomo pri odkrivanju škodljivih pojavov v gospodarskem in družbenem življenju bolj kritični, odločni in dosledni, bomo prav gotovo ugotovili marsikaj, kar zavira splošni razvoj in hromi iniciativno in ustvarjalnost delovnih ljudi. Tudi pri nas moramo mimo ostalega vztrajati na pripravljanju gospodarsko bolj utemeljenih investicijskih programov.

Odločneje moramo odkrivati notranje rezerve v proizvodnih podjetjih in ustanovah, doslednejši in bolj kritični moramo biti pri varčevanju in uporabi skupnih družbenih sredstev. Tudi ne smemo dovoliti, da bi prevelike razlike v osebnih dohodkih kvarile politično razpoloženje med državljani, kar bi imelo za posledico padec delovne morale.

Bolj aktivno moramo v naši komuni preprečevati širjenje lokalistične miselnosti, ki ima lahko za posledico nesmotrno razporejanje sredstev za razne komunalne objekte.

Predvsem moramo v kolektivih in zborih volivcev v bodoče več razpravljati o problemih komune, zlasti o nujnosti skrajnega varčevanja z letošnjimi proračunskimi sredstvi in skladi. O vseh teh in še drugih vprašanih se bomo pogovorili na bližnjih zborih volivcev, ki bodo konec tega meseca.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora:
Stanko Brečko



Obrat Hrastnik rudnika Trbovlje-Hrastnik prednjači v gospodarjenju, skrbi za varnost in tudi drugod

Vaš predlog na zboru volivcev je izrečen na pravem mestu!

Od gospodarstva pričakujemo

še več

Realizacija družbenega plana v prvem tromesečju v primerjavi z lanskim prvim tromesečjem

Kljub nekaterim negativnim pojavom vendarle zaznamujemo odložen napredek v gospodarstvu naše komunne. Finančna realizacija je povečana za 8,3% pri 4% povečanju zaposlenih. Izvoz pa je povečan celo za 25,5%, osebni dohodki pa so se povečali za 9,2%. Seveda je ob tem še vedno potrebno poudariti pomen dobrega gospodarjenja, ki se odraža v skrajni štednji, popolnem izkoriščanju notranjih rezerv, nenehni skrbi za dvig produktivnosti (od katerega naj bo odvisen porast osebnih dohodkov), predvsem pa naj gospodarske organizacije upoštevajo že doseženo stopnjo družbenega razvoja in storijo kar največ za krepitev delavskega samoupravljanja.

POVEČANJE STORILNOSTI NE ZADOVOLJUJE

Industrija je v letošnjem prvem tromesečju povečala družbeni bruto-produkt za 8,2 odstotka, fizični obseg proizvodnje pa za 10,5 odst. To pri povečanju števila zaposlenih za 3,9 odstotka. To pomeni, da se je storilnost povečala za 4,1 odstotka, kar je dokaj manj, kot pa predvideva letošnji družbeni plan. Osebni dohodki so večji za 8,8 odstotka, razpon med najnižjo in najvišjo plačo pa dosega 1:11,5, medtem ko je bil ta razpon lani v istem obdobju 1:11,6. Letos so zmanjšane investicije za 39,6 odstotka. V zvezi s prehajanjem na nov način ugotavljanja celotnega dohodka po plačanih fakturah so znižane terjatve upnikov za 24,8 odstotka, dolžnikov pa za 14,4 odstotka. Izvoz je povečan za 25 odstotkov.

RAZPON PLAČ NAJBOLJ PRIMEREN

Finančna realizacija v trgovini je letos večja za 15,4 odstotka pri 11-odstotnem povečanju števila zaposlenih. Terjatve upnikov so zmanjšane za 19,6 odstotka, obveznosti dolžnikov pa za 12 odstotkov. Razpon osebnih dohodkov je v trgovini še najbolj zmeren in je izražen v 1:3,2, medtem ko je bil lani 1:3,5. Osebni dohodki so se zvišali le za 1,8 odstotka. Z ozirom na to, da bo v bližnji prihodnosti postalo vprašanje zadostnih obratnih sredstev v trgovini še bolj pereče, kaže razmišljati o možnostih združitve obstoječih trgovskih podjetij na primerni konstruktivni osnovi.



TUDI FINANČNA REALIZACIJA JE PADLA

V gostinstvu je presenetil padeč finančne realizacije (za 0,9 odstotka), medtem ko občuten padeč količinskega prometa ni nobeno presenečenje. Zmanjšanje finančne realizacije pripisujemo povečanju cen. Vzrok padeča količinskega prometa pa je nedvomno tudi povečana nedovoljena prodaja alkoholnih pijač pri zasebnikih. S tem v zvezi je potrebna poostrena kontrola in ostrejša kaznovanje prestopkov.

Število zaposlenih se je v gostinstvu povzelo za 2,9 odstotka, produktivnost dela pa je padla za 3,7 odstotka.

ANALIZIRANI LE DVE PODJETJI

Tromesečna analiza zajema le dve večji obrtni podjetji, in sicer Elektrotehnične delavnice in komunalno podjetje, ker smatramo, da le-ti dve podjetji bistveno vplivata na celotni obseg gospodarstva komunne. Ugotovljeno je, da bi lahko elektrotehnične delavnice dosegle večji finančni učinek, če ne bi imele težav z nabavo reprodukcijskega materiala (griča za razsvetljavna telesa). Obe podjetji skupaj sta povečali finančno realizacijo za 39,8 odstotka v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta pri 6,5 odstotnem povečanju števila zaposlenih. Osebni dohodki so zmanjšani za 2,4 odstotka v povprečju. Tudi v teh dveh podjetjih ne moremo govoriti o pretiranih razponih v osebnih dohodkih.

Vprašanja obrti rešujemo radikalneje šele v zadnjem času. Dosedanje združitve nekaterih obrtnih podjetij na območju Hrastnika že dajejo določene pozitivne rezultate. Smatramo, da je potrebno ta proces nadaljevati in pričeti razmišljati o združitvi obrti tudi na radeškem področju, kar je že v pripravljalnem postopku. Temeljiteje pa bo potrebno analizirati nadaljnji razvoj uslužnostne obrti, kajti znano nam je, da ta obrt v sedanjem stanju ne ustreza potrebam. To naj bi proučile komisije, ki naj poročajo zboru proizvajalcev.

ZMANJŠAN OBSEG DEJAVNOSTI

Splošno gradbeno podjetje je v prvem tromesečju občutno zmanj-

šalo obseg svoje dejavnosti. Ker se je investicijska dejavnost zmanjšala, je to povsem razumljivo. Zaradi tega je tudi finančni učinek zmanjšan, in sicer za 25,2 odstotka napram lanskemu prvemu tromesečju. Od tod izhaja tudi znižanje števila zaposlenih, vendar le za 5 odstotkov, toda to ima za posledico občuten padeč produktivnosti — za 21,3 odstotka. Kot je znano, so bile lani v tem podjetju dokaj neurejene razmere, kar dovoljuje domnevo, da je posledica tega tudi razpon osebnih dohodkov, ki je bil lani v prvem tromesečju 1:3,2 letos pa le 1:5,6, kar pa še vedno ni zadovoljivo. Nedvomno bo potrebno podjetje še nadalje urejevati in skrbeti za izkoriščanje notranjih rezerv, na osnovi česar je mogoče povečati finančni uspeh gospodarjenja.

NEENOTNA MIŠLJENJA O RAZVOJU

Kmetijska zadruga Radeče-Dol je povečala finančno realizacijo za 27 odstotkov pri povečanju števila zaposlenih za 44,4%. Razpon osebnih dohodkov v razmerju 1:6,2 se zdi za to gospodarsko organizacijo previsok. Tudi tukaj ne moremo govoriti o povsem urejenem gospodarjenju, posebno v pogledu enotnosti delovnega kolektiva glede nadaljnega razvoja tega podjetja. — Predvsem naj poudarimo notranje rezerve, ki obstajajo v tem podjetju, izhajajo pa predvsem iz prejemne rutine v organiziranju kmetijskih proizvodnih procesov. Nedvomno je, da bi z ozirom na zadostno število srednje strokovnih kadrov, ki jih zaposluje zadruga, lahko bili uspehi gospodarjenja še večji.

Za razmišljanje

Sedanji pregled gospodarjenja v komuni poudarja nesorazmerni porast osebnih dohodkov napram porastu storilnosti. Se vedno so očitne pretirane težnje po gospodarskih in negospodarskih investicijah, ne glede na to, da so te težnje v dobršni meri utemeljene. Se vedno moramo poudarjati potrebo po povečanju izvoza in po poglobljanju delavskega samoupravljanja. Skratka, kljub marsikaterim ugodnim pokazateljem ne moremo biti zadovoljni še z marsičem.

Nedvomno je, da je za 5,1% večji odstotek osebnih dohodkov od odstotka porasta storilnosti očiten znak, da so vsem nastopale cene, ki so jih gospodarske organizacije morale zviševati, da bi zagotovile zvišanje osebnih dohodkov. Resnično je pri tem to, da takšni postopki motijo pravilno gospodarjenje pri nas v celoti in ne le v naši komuni. Žal moramo ugotoviti, da se je pojavljala želja po zviševanju osebnih dohodkov tam, kjer bi to smeli najmanj pričakovati — pri vodilnih uslužbenih, pa tudi pri visokokvalificiranem tehničnem kadru. Ob tem da ne govorimo o kvarnem vplivu na ugled vodilnega osebja, povzročajo to negotovanje in včasih tudi neenotnost v kolektivu.

Vskladitev osebnih dohodkov s produktivnostjo je torej nujnost, mimo katere se ne bomo mogli zrinuti.

Investiranje v industrijo opravičuje iztrošenost strojnih naprav, ki je bila tako velika, da je nastopalo vprašanje obstoja industrije sploh. Vendar ne moremo mimo ugotovitve, da nam bo to investiranje še nekaj časa delalo velike preglavice. Tudi pri negospodarskih investicijah je podobno, saj gradimo nekatere šole že 10 let in čisto že 7 let in podobno, toda ob tem se pojavljajo lokalne tendence, ki težijo k drobljenju sredstev za take investicije in s tem k neučinkovitemu investiranju. Tukaj znova nastopa vprašanje možnosti in potreb. Celjajamo iz izhodišča v komuni, kaj je za družbeni standard najbolj potrebno, terjamo s tem prioritarno razvrstitev potreb, ki jih smemo potem realizirati s sredstvi, ki so nam na razpolago. Pri takem razmišljanju nas čisto motijo lokalistična čustvovanja, kar pa moramo predrediti razumnemu preudarku.

Govoriti bomo morali tudi o stabiliziranju dolgoročnem izvozu, ki ne bo odvisen zgolj od trenutnih naročil, pa še o marsičem, med drugim tudi o neobhodnosti potovanja v tujino in podobno.

Toda še veliko važnejše je trenutno za razvoj odnosov v komuni poglobljanje samoupravljanja. Ne glede na to, da beležimo zadnje čase vedno večje uspehe prav v tem smislu, moramo ugotoviti, da smo storili še veliko premalo. Opazili smo že in večkrat tudi govorili o tem, da je bilo tu in tam delo samoupravnih organov ovirano od posameznih vodilnih uslužbenecov. Ali niso dovolj zgovorne izjave samih vodilnih oseb, ki tu in tam povedo, da delavci na sestanku pred njimi ne povedo isto kot povedo, ko jih ni zraven? Ali moremo reči, da je vsaka kritika zlonamerna ali škodljiva? Razumljivo je, da je v marsikateri kritiki mnogo subjektivnega in da marsikatera pripomba ni točna, toda največje je temu vzrok — neobveščenost. Tu pa naletimo na krivdo vodstev podjetij, na nedosledno seznanjanje delovnega kolektiva z dogajanjem v tovarni ali katerem drugem podjetju. Od pravilne obveščenosti pa je v mnogočem odvisna stopnja pripravljenosti in vestnosti v sodelovanju v proizvodnji.

Prav blizu temu pa je tudi vprašanje sodelovanja podjetij s komuno, s krajevnimi skupnostmi in podobno. Marsikdaj podjetja vidijo zgolj svoje probleme in le te prečesto rešujejo na najlažji in ne najtežji način. Vsekakor je oboje v škodo — skupnosti.

Rekli bi lahko še več, toda dovolj smo povedali — za enkratno razmišljanje!

Z gozdovi gospodarimo kompleksno!

Lani so nastale v gozdarstvu znatne spremembe. Novi zakoni, ukinjeni republiški in okrajni gozdni skladi, ustanovljeni občinski in medobčinski skladi, ukinjeni predpisi in uredbe, med njimi tudi uredba o žagah veneciankah. Obveljalo pa je načelo, naj ima gozdove in druga zemljišča v družbeni lastnici v okviru gozdno gospodarskega območja v uporabi ena gospodarska organizacija. Prav tako naj gospodarijo z gozdovi v državljanski lastnici gospodarske organizacije, odnosno gozdno gospodarska podjetja v okviru enega gozdno gospodarskega območja enotno, po istih načelih in smernicah, ki pač veljajo za strukturo gozdov dotičnega gozdno gospodarskega območja. Seveda gospodarijo z gozdovi, ki so v državljanski lastnici lastniki sami. Lastniki pa lahko prepustijo svoje gozdove v gospodarjenje kmetij, zadrugi ali kakli drugi gospodar. organizaciji, s katero sklenejo pogodbo o kooperaciji: zakupno, izročilno ali kakšno drugo pogodbo. Za gospodarstvo pristojni svet občinskega ljudskega odbora lahko odloži, da se gozd v državljanski lastnici da v gospodarjenje gospodarski organizaciji, seveda le tedaj, če lastnik ne gospodari z gozdom dovolj gospodarno. Seveda ima lastnik tudi v tem primeru pravice lastništva, ker gre samo za prevzem gospodarjenja, ne pa hkrati lastništva!

Z ozirom na načelo enotnosti v gospodarjenju z gozdovi je občinski ljudski odbor predlagal, naj bo meja ljubljanskega gozdno gospodarskega območja vskladena na južnem predelu občine s politično, torej okrajno in občinsko mejo. V nasprotnem primeru bo z gozdovi splošnega ljudskega premoženja Jatne in Brunka še vedno gospodarilo gozdno gospodarstvo Brežice. Tudi v primeru državljanske lastnine bi na radeškem območju — po stari meji med IV. ljubljanskim in IX. posavskim gozdno gospodarskim območjem — praviloma morala gospodariti gozdnogospodarska organizacija novomeškega okraja oziroma sevniške občine. Takšna delitev pa bi povzročila vrsto težav. Predvsem bi bili okrnjeni interesi utrditve in ojačanja komunalnega sistema. Sredstva, ki jih zbiramo za medobčinske sklade bi se delila na dva okraja. Voditi bi morali tečno planersko in statistično službo. Prav tako pa bi morali izdelati ločene gozdnogospodarske elaborate.

Zaradi kompleksnega gospodarjenja z gozdovi je mogoče predati zasebne gozdove v gospodarjenje gospodarskim organizacijam, ki so dolžne skrbeti za kar najboljše gospodarjenje z gozdovi. To v primerih, če lastnik ne gospodari z gozdom po določenih določbah gozdnogospodarskega načrta, če lastnik ne izvršuje predpisanih ukrepov o zatiranju škodljivcev, nalezljivih bolezní in o preprečevanju gozdnih požarov, če lastnik s svojim gozdom tako slabo gospodari, da je ogrožena trajnost gozdne proizvodnje, obstoj ali gojitev gozda ali če v njem ponovno seka drevesa, ki niso bila odkazana ali v nasprotju z določbami gozdno-

gospodarskega načrta, če se gozd spremeni v plantažo (sodobni gozdni nasad) in je pri tem treba zagotoviti strokovno izvedbo te spremembe ali če to narekujejo skupni gospodarski interesi in so potrebni enotni tehnični postopki, lastnik gozda pa v tem primeru nima pogojev, da bi pri gospodarjenju z gozdovi uporabljal sodobne gozdnogospodarske metode in tehnično opremo. Z gozdom zasebne lastnine pa gospodarska organizacija ne sme gospodariti nad 20 let v gozdvih iglavcev in nad 30 let v gozdvih listavcev.

Lastniku gozda, ki je dan v gospodarjenje gospodarski organizaciji ostanejo lastniške pravice, po katerih sme sekati v okviru zmogljivosti svojega gozda les, ki je



potraben za njegovo kmetijsko gospodarstvo, gospodarska organizacija pa lahko lastniku odmeri potreben les tudi iz drugih gozdov, s katerimi gospodari. Lastnik sme tudi pridobivati stelo in mah po načelih kolobarjenja — za potrebe svojega kmetijskega gospodarstva. Ima tudi pravico do dela cene stoječega lesa in pravico do drugih gozdnih proizvodov. Del cene stoječega lesa se določi s pogodbo med lastnikom in gospodarsko organizacijo, ne more pa biti manjša od 30 odstotkov cene stoječega lesa, kar izhaja iz predpisa o prispevku v občinski gozdni sklad. Pod enakimi pogoji ima prednost pri izvrševanju del v gozdu in pravico upravljanja storitev v zvezi s temi deli.

Predstoječa jesenska sečnja za sezono 1962/63 naj bi bila opravljena po načelih sedanjega gospodarjenja. Vloge za sečnjo bo zbirala gozdnogospodarska organizacija, ki bo usmerjala gospodarjenje tudi v gozdvih zasebne lastnine. Zbrane vloge bodo nato z zbirnim seznamom in predlogom oddala uprav-

nemu organu pristojnemu za gozdarstvo pri občini. Ta bo izdal skupna sečna dovoljenja po krajevnih odborih s priloženim seznamom posastnikov in odobrenimi kvotami. Skupna sečna dovoljenja pa bodo s prilogami razstavljena na oglasnih deskah krajevnih odborov. Zoper odločitev pristojnega organa, ki bo določil kvoto poseka, je možna pritožba v roku petnajstih dni, pri čemer se smatra za prvi dan tisti, ko gospodarska organizacija ustno obvesti lastnika o odobreni sečnji.

Gospodarske organizacije bodo z lastniki sklepale pogodbe, v katerih bo treba natančno naznačiti, koliko lesa bo odobrene kvote lastnik oddal gozdnogospodarski organizaciji in koliko lesa bo porabil za vzdrževanje svojih gospodarskih zgradb. Če bo posek in spravilo lesa opravil kmet sam, je treba določiti, koliko bo plačano za posek lesa in koliko za spravilo ali prevoz lesa po prostorninskem metru. Navesti bo treba tudi vsaj približno ceno lesa na panju, ki pa naj ne bo manjša od 50 odstotkov določene tarife za obračun gozdnega sklada. Vidno mesto v pogodbi

bo morala imeti tudi klavzula, da kmet več ne plača davka na dohodek od gozdov, ki jih je prepustil v gospodarjenje gozdnogospodarski organizaciji, gozdni sortimenti proizvedeni v teh gozdvih pa da so prosti davka na promet proizvodov. Pogodbeno je treba do potankosti določiti tudi vsa planirana dela za vzgojo ali nego gozdov.

Tako je torej mogoče sklepati pogodbo o proizvodnem sodelovanju v gozdvih!

Vsekakor je pri tem razumljivo, da bo lastnik pogodbeno zagotovil zase čim več opravkov v gozdu, seveda s pogojem, da bo za delo primerno nagrajevan.

V zvezi s sečnjo in prodajo lesa pa je vsekakor tudi odkazovanje drevoja, kar pa je v pristojnosti logarjev. Stroški za odkazovanje drevoja so doslej bremenili gozdni sklad, posledaj pa bodo bremenili gospodarsko organizacijo samo v primerih odkazovanja drevoja za sečno zasebnikom, ki niso sklenili pogodbe z gospodarsko organizacijo, pa bo lastnikom zaračunana usluga za odkazilo drevoja.

Venecijanke so odslužile

V naši občini je do nedavnega obratovalo 8 žag veneciank, ki so imele obrtna dovoljenja za vršenje uslug razreza blodovine za domače potrebe kmetijskih gospodarstev. Razen teh žag so posedovali zasebni kmetovavci 5 žag venecijanskega tipa. Tudi na teh žagah so razrezovali blodovino za domače potrebe.

Lani je bilo mogoče razžagati les za domače potrebe, če si je lastnik preskrbel dovoljenje za razrez lesa od pristojnega organa za gozdarstvo pri ObLO. Ta dovoljenja so se omejevala do največ 3 m³. Če je hotel kmet razrezati več lesa, je moral to dokumentirati z gradbenim dovoljenjem. Na žagi pa je pristojni organ pred razrezom žigosal blodovino in s tem vodil evidenco nad razrezom lesa.

Ob izidu novega republiškega zakona o gozdvih konec lanskega leta je prenehala veljati tudi uredba o žagah veneciankah. Tedaj je nastala praznina v pravnih predpisih, ki naj bi regulirali zelo delikaten problem primarne predelave lesa. Znano je, da se s predelavo lesa lahko doseže tudi do petkratna vrednost lesa od onega, ki se proda kot surovina — torej v obliki blodovine.

Skoraj vse občine v ljubljanskem okraju so kljub ukinjeni uredbi o žagah veneciankah obdržale prejšnji režim izdajanja dovoljenj za razrez blodovine in žigosanje same blodovine. S tem so preprečile večje špekulacije z žaganim lesom. V naši občini smo ta postopek dosledno izvajali, zato tudi ni bilo večjih prekupevanj z žaganim lesom. Z istim načinom dela so držale red pri razžaganju lesa tudi sosednje zasavske občine. Žal pa niso tako ravnali po drugih okrajih. Sosednji novomeški in celjski okraj, pa tudi kranski in morda še kateri, so popolnoma sprostiti razrez lesa. Razžaganje in prodaja

les je šlo tamkaj na veliko. Niso bili redki primeri, ko so kmetovavci dali v razrez vso po sečnem dovoljenju odobreno blodovino, to je 100, 200 in tudi 300 m³ blodovine. Jasno je, da so na ta način zaslužili po več milijonov dinarjev. Toda posledica tega je bila ta, da je začelo primanjkovati blodovine na polno-jarmeniških žagarskih obratih, ki dajejo velik del svoje proizvodnje v izvoz, kar zelo koristi našemu skupnemu gospodarstvu.

Trenutno je izdan PRAVILNIK o primarni predelavi lesa, ki naj vsaj delno nadomesti ukinjeno uredbu o žagah veneciankah. Pogoji za obratovanje žag veneciank so tako ostri, da so morale začasnó prenehati obratovati vse take žage v naši občini. Znana pa je težnja, naj bi razrez lesa opravljale boljše žage, torej polnojarmeniški. Toda v naši občini trenutno polnojarmeniški ni. Dokler ne bo zgrajen, bodo morale delovati nekatere žage venecianke. Za to so trenutno predvidene štiri najustreznejše žage. Od teh so tri v družbeni lastnici. Brž ko pa bo zgrajen polnojarmeniški, bo treba ukiniti vse žage venecianke. Potlej bi kmetovavci na tem obratu vršili zamenjavo lesa.

Ker so torej žagam veneciankam šteti dnevi, bo potrebno vzporedno z njihovo ukinitvijo reševati tudi vprašanje vršilcev žagarske obrti, katerim je to edini in glavni vir preživljanja. Rešiti je vprašanje dolgoletnega obrtnega zavarovanja, ki bo prenehalo, toda ne po krivdi zavarovalanca. Pri tem je treba zlasti upoštevati dejstvo, da so nekatere lastniške žage veneciank bili zelo požrtvovalni kot borci NOV, aktivisti in interniranci v Dachau in drugod, in so torej kot takšni zelo zaslužni za današnjo ureditvo.

Dva kompleksa arondacije

Tako kot v vsem ostalem gospodarstvu težimo tudi v kmetijstvu po čim boljšem gospodarjenju, po čim večji storilnosti in čim boljši proizvodnji, ki naj bo hkrati v skladu z vsem socialističnim razvojem pri nas. Razumljivo je, da na majhnih površinah, ki tudi pri nas mnogokrat ne dosega niti hektarja na posamezno gospodarstvo (često je lastnina posameznih kmetovalcev še manjša), ni mogoče dobro organizirati proizvodnje v kmetijstvu. Zaradi tega je nujno, da se kmetovalci vsaj ravna po skupnih načelih gospodarjenja, kar naj bi zagotavljalo enak način obdelovanja, uporabo zadovoljivih količin umetnega gnojila in drugih sredstev, ki se uporabljajo v kmetijstvu, še bolj pa je, če se organizirajo v proizvodnji in sodelujejo v težnjah, ki jih predstavljajo kmetijske zadruge in kmetijska gospodarstva. Ker pa gre pri našem kmetijstvu za uveljavljanje najbolj rentabilnih kultur, je umestna težnja, da bi tako najbolj rentabilno proizvodnjo obravnavali kompleksno in s kar najboljšimi pripomočki.

Ta namen bo mogoče uresničiti z arondacijami, o čemer govorimo že nekaj časa. To sicer ni delo, ki bi ga bilo mogoče opraviti zgolj administrativno, zato tudi obiskujemo kmetovalce in se z njimi dogovarjamo o urejanju kmetijstva v naši občini. Trenutno pripravljamo arondacijo dveh kompleksov. Prvi kompleks bo na Hotemežu arondiralo kmetijsko gospodarstvo Hotemež, drugega pa v Vrhovem kmetijska zadruga Radeče-Dol. V prvem primeru gre za zaokrožitev 17 ha zemljišč k pospevu, v drugem pa za zaokrožitev k zadrugi 50 ha. V tem prizadevanju gre v veliki meri za sodelovanje kmetovalcev samih, je pa veliko primerov tudi nekmetov, ki še posedujejo nekaj zemljišča. Kakšne so okoliščine in predpisi glede arondacije, kako le-ta lahko poteka, navajamo v tem članku. Tako želimo, da se sleherni seznaniti tudi s tehničnim postopkom, ki mu daje določene pravice in dolžnosti.

Predlog arondacije mora navajati namen arondacije in obrazložitev njene potrebe. Temu predlogu mora biti priložena skica zemljišča, za katerega se predlaga arondacija, seznam zemljišč, za katere se zahteva pripojitev, seznam zemljišč, ki jih daje predlagatelj v odškodnino za pripojena zemljišča ter seznam stavb in objektov na zemljiščih, za katere se predlaga pripojitev, in pa zemljišč, ki se dajejo v odškodnino.

Pojem kompleksa, v katerem naj se izvede arondacija, v samem zakonu ni opredeljen. Če sam izraz pa pove, da gre za sklop kmetijskih zemljišč, ki tvorijo gospodarsko enoto, na kateri je mogoča enotna obdelava, mehanizacija kmetijskih del, melioracija itd.

Obseg kompleksa določi kmetijska organizacija, ki predlaga arondacijo. Pri določitvi obsega kompleksa mora upoštevati namen arondacije in njeno dopustnost glede na minimalni odstotek vseh kmetijskih zemljišč v kompleksu, ki jih imajo kmetijske organizacije v uporabi v tem kompleksu (25 %).

Predlog za arondacijo, ki ga je vložila kmetijska organizacija, mora za kmetijstvo pristojni (upravni) organ občinskega ljudskega odbora brez odlašanja nabit na razglasno desko z opozorilom, da imajo lastniki z arondacijo prizadetih zemljišč v 30 dneh od dneva, ko je bil predlog nabit na razglasni deski, pravico dati pripombe k predlogu, in sicer za kmetijstvo pristojnemu

organu pri občinskem ljudskem odboru.

Pri izvajanju arondacije je vsekakor potrebno ugotoviti, ali je z arondacijo prizadet lastnik po klicu kmet ali ne. Po zakonu je potrebno dati lastniku, ki je po po-

klicu kmet, za pripojeno zemljišče praviloma zemljišče enake kulture in bonitete. Če mu takega zemljišča ni mogoče dati, ker ga kmetijske organizacije nimajo, lahko dobi po sporazumu s kmetijsko organizacijo odškodnino v zemljišču druge

Za več krme in napredek sadjarstva

V hrastniški občini so sprejeli v zadnjem času dva važna odloka. Odlok o rajonizaciji sadjarstva so pravkar začeli izvajati, odlok o minimalnih agrotehničnih ukrepih za pridobivanje krme, pa bodo pričeli uveljavljati jeseni. Oba odloka imata namen zagotoviti kar najbolj racionalno gospodarjenje s sadovnjaki kot s travniki. Odloka sta zlasti pomembna zato, ker je naš kmetijski predel izrazito sadjarski in živinorejski. Razumljivo pa je, da je živinoreja predvsem odvisna od dobre krme in njenih zadovoljivih količin. V sadjarstvu doslej domala ni bilo storjenega ničesar načrtnega in je torej trenutno v takšnem stanju, da to zahteva fur najresnejše skrbi. Tudi gospodarjenje s travniki ni na potrebnih višini in lahko tako zelo kvarno vpliva na gospodarjenje v kmetijstvu. Kljub temu, da odloka zahtevata le to, kar je predvsem v korist kmetijskim proizvajalcem in vzporedno s tem skupnosti, je pričakovati, da nekateri kmetovalci ne bodo upoštevali določil obeh odlokov. V takih primerih so predvideni ukrepi, ki naj zagotovijo koristno gospodarjenje in med temi ukrepi je tudi možnost prevzema gospodarjenja na tistih zasebnih gospodarstvih, ki bodo gospodarjenje zanemarjala in sicer tudi do pet let.

Rajonizacija sadjarske proizvodnje zajema območje KO Šergan, in sicer Turjanski sadjarski okoliš. Na tem območju ima kmetijska zadruga sadovnjak v obsegu 5 ha in taki sadovnjaki imajo možnost dobiti sredstva, ki jih daje kmetijska zbornica. Kompleksi, ki bodo zajemali po 5 ha bodo torej imeli tudi zagotovljena sredstva za obnovo odnosno vzgojo sadovnjakov. Kolkor se kmetovalci ne bi hoteli ukvarjati s sadjarstvom, lahko dajo svoje površine v zakup, jih prodajo ali pa sklenejo proizvodno sodelovanje. Taka pogodba je, razumljivo, lahko sklenjena le na načelu:

kdor več vlaga, več sprejema.

Odlok o rajonizaciji predpisuje tudi agrotehniko obdelovanja, vendar je predvideno, da bodo ti predpisi še podrobneje razdeljeni v elaboratu, ki bo izdelan na osnovi večjih analiz. Predvsem je določeno, da je treba saditi le prvovrstno sadno drevje iz priznanih drevesnic, in sicer jablane sorte: jonatan, zlata parmena, koke, oranžna reneta, rdeči in zlati delicious. Sorte za sajenje bo določal investicijski program. Na osnovi investicijskega programa bo dovoljena tudi obnova sadovnjakov le v strnjanih nasadih, ki ne smejo biti manjši od

kulture in bonitete, če pa se tak sporazum ne doseže, pa odškodnino v denarju. Iz tega izhaja, da mora kmetijska organizacija, ki predlaga arondacijo, že v predlogu arondacije ponuditi kmetu v odškodnino drugo zemljišče enake kulture in bonitete, ne more pa mu brez sporazuma ponuditi odškodnino v denarju.

Povsem v drugačnem položaju pa je glede odškodnine nekmet. Temu se daje praviloma odškodnina v denarju. Zato lahko kmetijska organizacija oziroma arondator v predlogu samem predlaga prisilno arondacijo proti plačilu odškodnine v denarju.

Odškodnina v denarju se pri kmetih kakor nekmetih določa v vseh primerih po pravilih, ki veljajo za odmero odškodnine pri različnosti. Razlika vrednosti pripojenega in za odškodnino drugega zemljišča se plača vedno v denarju, pa naj se arondirajo zemljišča kmetu ali nekmetu.

5 ha. Na vseh zemljiščih bo treba opraviti rigolanje v globino 60 cm. Primernost zemljišča za rigolanje bo presodil pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora. Pred saditvijo je obvezno tudi gnojenje s hlevskim in umetnim gnojem - pred rigolanjem.

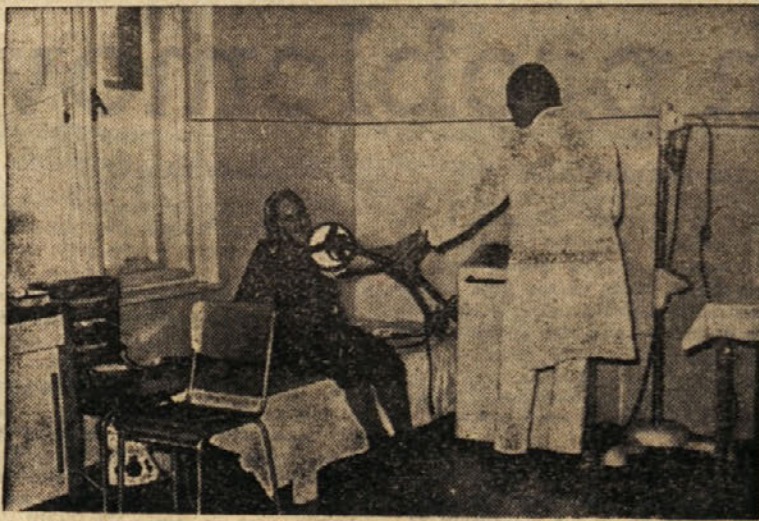
Zahtevano je tudi dvakratno zimsko škropljenje (pred cvetenjem) in štirikratno škropljenje po cvetenju (najmanj štirikratno!). Sredstva za škropljenje bo določala pristojna kmetijska služba. Sajenje in gojitev kmetijskih kultur je v sadovnjakih dopuščeno, vendar tudi o tem odloča kmetijska služba. Če pa obdelovalec kmetijske površine v zasebni lasti brez opravičljivega vzroka ne bo upošteval določil odloka, je dolžna to storiti kmetijska zadruga ali druga gospodarska organizacija na stroške zasebnika. Najstrožji ukrep pa je lahko prevzem zanemarjenega zemljišča v prisilno upravo.

Z odlokom o minimalnih agrotehničnih ukrepih za pridobivanje krme, ki je bil sprejet lani, pa so zajeta kmetijska zemljišča: KO Marno, KO Dol pri Hrastniku in Štefan in KO Hotemež in Vrhovo. Področje na Marnem obsega zemljišča na levi strani glavne ceste Hrastnik-Rimske Toplice, vključno Slatno do poti Krištandol-Marno in po tej poti do vasi Marno. Od tu levo pod vasjo Unično, nad sadovnjakom in vasjo Brdce, ob robu gozda do potoka Brezno, dalje ob potoku do križišča in meje med KO Marno in Štefan in po tej meji do izhodišča začetne meje.

V KO Dol pri Hrastniku in Štefan obsega odlok zemljišča ob levi strani potoka Brnica mimo gozdnice (Nadaljevanje na 5. strani)



Sadjarstvu vso pozornost!



To je pa fizioterapija v novi ambulanti spodnjega Hrastnika

Maja lani je bila izročena svojemu namenu nova, sodobna splošna ambulanta v Hrastniku, ki obsega laboratorij in fizioterapevtski oddelek. Tako je dobil ta kraj po domala sto letih primerno ambulanto, v kateri pogoji dela ustrezajo sedanjim potrebam. Zasluga za to gre delovnemu kolektivu steklarne Hrastnik, ki je prispeval sredstva za zgraditev in opremo te ambulante skoraj v celoti.

V isti stavbi so letos aprila odprli tudi novo zobno ambulanto, katere doslej v Hrastniku sploh ni bilo. Zobna ambulanta deluje trenutno izključno za potrebe delovnega kolektiva steklarne, to pa zagadatelj, ker za delo v ambulanti še niso dobili terapevta. Trenutno prihaja zdraviti dentist iz Ljubljane, ki pa lahko pride le dvakrat tedensko po štiri ure, kar je vsekakor napram potrebam premalo, vendar trenutno ni drugega izhoda.

Za vse to je delovni kolektiv steklarne prispeval domala 30 milijonov dinarjev. Na sliki: pogled v laboratorij.

Vsi kmetijski proizvajalci so zdravstveno zavarovani

V letu 1960 je bilo z zakonom uvedeno osnovno zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev. To je bil pomemben napredek, saj smo zagotovili, razen zasebnih obrtnikov, organizirano zdravstveno varstvo za vse državljane. V enem letu se je pokazalo, da zavarovanci iz vrst kmetijskih proizvajalcev v vedno večji meri koristijo pravice iz tega zavarovanja, kar vsekakor ugodno vpliva na zdravstveno stanje tega dela prebivalstva.

Že pri uvajanju osnovnega zdravstvenega zavarovanja je bilo očitno, da so kmetijski proizvajalci ta ukrep razumeli, saj se je že na prvo vabilo prijavilo v zavarovanje 80%, nosilcev zavarovanja. Na drugo vabilo se je odzvalo še 18%, dva odstotka pa jih je bilo zavarovanih v mesecu novembru 1960 uradno. Pozneje se je zgodilo da so prav pri teh kmetijskih proizvajalcih teže zboleli njihovi družinski člani. To je prepričalo preostali odstotek najbolj nedostopnih, da je omenjeni zakon neobhodno potreben, kot so izjavili že prej kmetje v večini primerov, ob priložnosti tehnične izvedbe zavarovanja.

Toda, ker naša občina meji na celjski in novomeški okraj, kjer še nimajo uvedenega razširjenega zdravstvenega zavarovanja, se zгоди, da našim zavarovancem odklanjajo predvsem zobozdravstvene storitve, češ da je izstavljanje računov zelo komplicirano in da jim je celo nepoznano. Res je, da morata biti zdravnik in administrator dobro seznanjena z zakonom o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev, saj morata biti izstavljena v vseh primerih, ko se zavarovavec zdravi po 9. členu zakona, dva računa, in sicer račun za osnovno in razširjeno zdravstveno zavarovanje. Po katerem členu in točki se upravičenec zdravi, je dolžan napisati na dokumentacijo zdravnik sam in ne uslužbenec zdravstvenega doma, kot je večkrat razvidno iz dokumentacije.

Pred spremembo je vseboval zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev 7 stopenj, po katerih so kmetijski zavarovanci sami prispevali k stroškom zdravstvenih storitev navedenih v 9. členu, in sicer 10, 15, 20, 25, 30, 50 in 75 odstotkov do uveljavitve razširjenega zavarovanja. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem zavarovanju pa je prinesel spremembo od prejšnjih sedem stopenj na sedanje tri stopnje, in sicer 10, 25 in 50 odstotkov v 9. členu zakona. S temi spremembami se morajo ambulante do potankosti seznaniti, saj bodo le po tem računi vedno pravilno izstavljani, na posamezne sklade.

Za boljše razumevanje glede pravic iz tega zakona seznanjamo vse kmetijske proizvajalce, da se je z izvedbo razširjenega zdravstvenega zavarovanja v ljubljanskem okraju spreminilo za njih toliko, da jim sedaj ni treba plačevati 10, 25

50 odstotkov deleža, temveč da to razliko plača sklad za razširjeno zdravstveno zavarovanje pri okrajnem zavodu za socialno zavarovanje Ljubljana.

Sklad razširjenega zdravstvenega zavarovanja plača 10 odstotkov stroškov za porodniško pomoč doma in v bolnici itd., 25 odstotkov stroškov za ambulantno zdravljenje (splošno in specialno) in 50 odstotkov stroškov za preglede in zdravljenje na bolniškem domu in tako dalje. Dodatno k pravicam iz prejšnjega člena imajo zavarovanci še pravico do brezplačnega prevoza, kadar je tak prevoz iz

zdravstvenih razlogov nujno potreben, in sicer če gre za osebo, ki je obbolela za nalezljivo boleznijo in je zdravljenje v bolnici obvezno, če gre za osebo, ki je zbolela za duševno boleznijo in je nevarna za življenje drugih in če gre za osebo, ki se je življenjsko nevarno poškodovala ali glede katere so nujni posegi v bolnici.

Prevozi iz prvih dveh primerov so plačani iz sklada osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Prevoz za osebe iz tretjega primera pa plača v 90 odst. sklad osnovnega, v 10 odstotkih pa sklad razšir-



Instrumentarka pri delu

jenega zdravstvenega zavarovanja. Za zavarovanca je v vseh treh primerih prevoz brezplačen, seveda pa mora zdravnik to potrditi na napotnici za bolnico z oznako točke in člena, kar se mora ujemati z oznako točke in člena na dokumentaciji, s katero je predložen račun za zdravljenje v bolnici.

Zavarovanci pa imajo tudi pravico do brezplačne nabave očal (kar plača v celoti sklad razširjenega zdravstvenega zavarovanja), pravico do brezplačnega zdravljenja zobnih in ušnih bolezni (kar plača sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja) in pravico do brezplačnih zobotehničnih in zobnih protetičnih del (kar plača v celoti sklad razširjenega zdravstvenega zavarovanja).

Pravice iz razširjenega zdravstvenega zavarovanja, ki jih zajema ta odlok, so zagotovljene zavarovancem v mejah in pod pogoji, ki jih določa zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev ter na osnovi tega zakona izdanih predpisov.

Razumljivo je, da je potrebno, da zavarovanci svoje pravice natančno vedo, da jih lahko uveljavijo tudi takrat, ko zaradi pomanjkljive poučenosti v ambulantah odredijo upravičenosti zavarovancev do zdravljenja na osnovi tega zavarovanja.

Sadjarstvo

(Nadaljevanje s 4. strani)

drevesnice do Rakovca, od tu ob robu gozda do poti Kovk-Turje. Po tej poti na mejo KO Štefan in Marno. Dalje po meji do Črdenca ter do leve strani ceste Rimske Toplice-Hrastnik do izhodišča. Na radeškem območju so zajeta vsa zemljišča naselij Hotemež, Vrhovo, Prapretno in Log pod Vrhovem. V KO Njivice in Svibno pa vsa nižnjska zemljišča naselij Njivice, Stari dvor in Jagljenica.

Vsi kmetovalci, ki pridelujejo krmno na travniških površinah na območjih, ki jih določa odlok, morajo za dobo 3 let obvezno uporabljati na 1 ha naslednje količine gnojil: prvo leto 600 kg NPK in 100 kg nitromonkala. - Drugo in tretje leto pa po 500 kg NPK in 100 kg nitromonkala na 1 ha travniške površine. Jesensko gnojenje je treba opraviti do 20. marca v letu, spomladansko pa najpozneje do

10. aprila. Vse travniške površine je obvezno vsako leto pograbit ali zbrnati in z njih odstraniti grmičevje in grmovje. Prvo košnjo je treba opraviti v času cvetenja prevladajočih travniških vrst, najpozneje pa do 15. julija.

Če se kmetovalec brez vzroka ne ravna po odloku, lahko pristojni organ izreče izvršitev teh ukrepov na stroške pridelovalca in tudi izročitev zemljišča v prisilno upravo za dobo do petih let.

V prid racionalnemu izkoriščanju zemljišč bo treba vsekakor strogo nadzorovati izvajanje obeh odlokov, kajti kot ne zanemarjamo gospodarjenja v industriji in drugod, ne moremo dovoljevati slabega gospodarjenja niti v kmetijstvu. Razumljivo je, da so dolžni prispevati skupnemu razvoju komune zasebniki prav toliko kot gospodarske organizacije v mejah svojih možnosti.

Vrsta drobnih problemov

ELEKTRIFIKACIJA, VODOVOD, CESTA...

Vodovod na Hotemežu je urejen. Zanj so prispevali prebivalci z delom in denarjem 350.000 dinarjev. Pri tem pa je sodelovala tudi ekonomija Kum-Hotemež. Začeta je bila tudi gradnja ceste Radeče-Dobrava, za kar je KO Hotemež prispeval 150.000 dinarjev, prebivalci pa z delom in prevozi 180.000 din. Letos bo del te ceste v dolžini 1400 m sposoben za prevoz. Elektrifikacija Brunka je končana. Rudna vas in Brunška gora pa sta zgradili transformator in postavili drogove do vseh hiš, tako da bo tudi tukaj elektrika kmalu zasvetila. Krajevni odbor je za to prispeval 850.000 dinarjev. Vaščani vseh treh vasi pa so za elektrifikacijo prispevali 5 milijonov dinarjev. Iz sredstev gozdnega sklada pa je ekonomija Kum-Hotemež naredila pot do žage na Hotemežu proti Brunški gori v vrednosti 180.000 dinarjev.

OD PREDAVANJ DO PRAŠENJA

Krajevni odbor Krnice je razpravljal o vseh vprašanjih, ki zadevajo kraj. Imeli so tudi štiri zdravstvena predavanja, izvedena je bila krvodajalska akcija, popravili so vaške dovozne poti, v Kupški vasi so popravili vodnjak in ga opremili z ročno sesalko, v vasi Zavrata so temeljito popravili vodovod in gasilski dom v Savni peči je dobil streho. Tudi za vodovod v Krnicah so cevi že nakupljene in bo delo letos najbrž končano. Se vedno pa je veliko govora o prašenju saj iz trboveljske termoelektrarne.

GRADNJA KRAJEVNE PISARNE...

Dejavnost krajevnega odbora Pleško - Prapretno je bila usmerjena na urejevanje cest in vaških poti, vodovodov, električne napeljave, vodnjakov itd. Za vodnjak na Pleškem je KO prispeval 35.000 din, vaščani pa 328 delovnih ur. Za pota so prispevali 480 delovnih ur. Trenutno pripravljajo zbiranje sredstev za televizor. Za krajevno pisarno pa so zbrali lani materiala v vrednosti 180.000 dinarjev. Letos bodo med drugim dogradili zadružni dom.

AKTUALNA JE ŽIČNICA

Lani so v Vrhovem kupili žico za žičnico čez Savo, letos pa so že izkopali temelje. Sicer so popravljali poti, obnovili so javni vodnjak in podobno. Letos kaže, da so že mnogo bolj aktivni kot lani.

OJACEN ELEKTROVOD

V vasi Ravne na območju krajevnega odbora Čeče so ojačali elektrovod s štirimi žicami in so za to porabili 275.000 dinarjev, 130.345 din pa je prispevalo elektro podjetje. Lani je krajevni odbor tudi odkupil zemljišče za gradnjo doma družbenih organizacij. Temelji tega doma že stojijo, ker so bili namenjeni zadružnemu domu. Zbrali so tudi že nekaj lesa. Razen tega je bilo precej storjenega na popravilu poti, za sodelovanje z združno pri sadjarstvu in podobnem.

REKONSTRUKCIJA POTI

Lani je bila končana rekonstrukcija poti od odcepa glavne ceste na Njivicah do Zebnika, kar je pri-

bližno 3500 m. Za to so prispevali občinski ljudski odbor, komunalno gospodarstvo in kmetijska zadruga 1.720.000 dinarjev, prebivalci pa z delom, prevozi in drugače 1.131.000 dinarjev. Če pa pristejemo še brezplačen odstop zemljišča, sekanje gozda na dolžini 1800 m in brezplačen posek 25 sadnih dreves, se ta znesek poveča na okrog 2 milijona.

Tokrat smo nameravali podati Izbrano poročilo o delovanju krajevnih odborov in njihovih problemih, in sicer po posameznih vprašanjih, ki zadevajo njihovo delovanje, vendar so nam dostavili poročila le nekateri krajevni odbori, kljub temu, da so bili naprošeni za dostavo pismeno in usno in kljub urgencam, ki so sledile, ko smo opazili, da poročila niso dospela pravočasno. Ob tem je zelo pohvalno, da so v roku dostavili poročila prav najbolj oddaljeni krajevni odbori.

Zaradi tega torej objavljamo le izvlečke iz poročil tistih krajevnih odborov, ki so nam jih dostavili. Ne bo pa odveč, če občani sami vprašate na zborih volivcev predstavnike krajevnih odborov, katerih tukaj ne moremo navesti, zakaj in kako to, da se jim ne zdi vredno poročati o delovanju krajevnih odborov, v katerih delujejo.

Poročila navajajo delovanje v preteklem letu.

Zbirali so tudi les za gradnjo šole v Radečah, razen tega pa krajevni odbor Zebnik - Močilno namerava začeti s pripravami gradnje družbenega doma. Pred to gradnjo pa ima prednost nadaljevanje rekonstrukcije poti. Za gradnjo doma družbenih organizacij pa nameravajo vprašati občane z anketnim lističem, kar je neke vrste referendum.

2520 UR ZA UREJANJE CEST IN POTOV

Krajevni odbor Svibno je največ storil na urejevanju krajevnih cest in poti, pri čemer ima še zdaj znatne načrte. Lani je bilo storjenih 2520 delovnih ur. Razen tega je bilo precej storjenega na razširitvi pokopališča in pri urejanju drugih komunalnih del. Prebivalci Zagrada pa so popravili razperski most itd. Osnovno je torej le delo na cestah, med katerimi je aktualna gradnja ceste Svibno-Sopota.

Servisna dejavnost stanovanjskih skupnosti je v naši občini v glavnem v razvoju. Le en primer razvite servisne službe poznamo, in sicer pri stanovanjski skupnosti, pa še tam v servisu za vzdrževanje stanovanjskih hiš. Ta servis ima 28 zaposlenih, samostojno upravljanje in je le formalno vezan na stanovanjsko skupnost.

Ta servis dela tudi za stanovanjsko skupnost, ki servisne službe nima. To pa pomeni, da je ta servis že prevelik obseg delovanja servisa stanovanjske skupnosti in ga bo treba preimenovali v obrt. Stanovanjske skupnosti namreč lahko ustanovljajo tudi samostojne obrti ali podjetja.

Stanovanjski skupnosti v Hrastniku imata nekatere servise, vendar jih je še vedno premalo. V spodnjem delu Hrastnika obstaja finančni servis, ki dela za 23 hišnih svetov od 25. Ima pa tudi servisno delavnico za ključavničarstvo, vodno instalaterstvo, električarstvo, kleparstvo in mizarstvo. Tej delavnici manjka še nekaj orodja za različne stroje, prostor za material in strojno opremo,

TRI VPRAŠANJA

Krajevni odbor Jelovo je razpravljal v glavnem o komunalnih, zdravstveno socialnih in kulturnih vprašanjih. Te tri teme obsegajo dejavnost okrog vaških poti, požarnovarnostnega bazena in podobnem, medtem ko ostali dve vprašanji obsegata nekaj predlog, zlasti o predavanjih, ki naj bi bila.

SADJARSKI RAJON

Med drugim je krajevni odbor Turje sklical izredni zbor volivcev, ki je razpravljal o popravilu šole, ki je v zelo kritičnem stanju. Sicer se je ukvarjal s podobnimi vprašanji kot ostali krajevni odbori. Zgrajeno je bilo 400 m ceste od Turja do Ravna, zgrajena je bila cesta skozi Lošč do Mastnača v dolžini 500 m, popravili so cesto proti Mejaču, gradili cesto skozi Čreto (400 m), tlakovali dvorišče pri šoli, popravili gozdno pot in vodovod. To je skupno 2000 m krajevnih cest in poti. Narejenih je bilo 1483 plačanih in 1506 prostovoljnih delovnih ur.

Med drugim je za to območje zelo aktualno vprašanje sadjarstva, saj je tukajšnji okoliš rajoniziran za sadjarstvo, in je predvideno, da bo nastalo novih sadovnjakov v obsegu 25 hektarov. S tem v zvezi je potrebno storiti kar največ za razvoj kmetijstva in čim podrobneje pojasniti tudi koristi, ki jih prinaša načrtno sadjarjenje.

VELIKO CEST

Krajevni odbor Sirje je pomagal vasi Sirje pri urejanju vodovoda s 150.000 dinarji. Ostalo so prispevali vaščani in kmetijski obrat Sirje. Dela na tem vodi gradbeni odbor. Krajevni odbor je pomagal tudi pri elektrifikaciji dela Velikega Sirja, kljub temu pa je še vedno 12 odstotkov hiš brez elektrike. V oskrbovanju imajo tudi 14 km cest in težave z ureditvijo pokopališča. S pitno vožo imajo nadalje težave v vasi Zgornje Brezno in Lukovca.

IN PODOBNO V JAGNJENICI

Podobno kot drugod je bilo delo tudi v Jagnjenici oziroma na področju tamkajšnjega krajevnega odbora. Dela na poteh, ureditev krajevne pisarne, skupno vzdrževanje pokopališča na Svibnem, javna razsvetljava na križišču cest Jagnjenica-Svibno, delo poravnalnega sveta itd.

pa skladišče za les in opeko. S podporo steklarne so zgradili prostore za stanovanjsko skupnost, v katerih poslujejo tudi servisi. Ustanoviti pa želijo tudi servis za pomoč gospodinjstvom, o čemer pa predhodno želijo mnenja in soglasja hišnih svetov. Gre za pomoč v likanju, pranju, varovanju otrok itd.



Tudi laboratorij

skost v težnjah razvoja, saj vemo, da imajo stanovanjske skupnosti dolžnost razvijati še niz servisnih dejavnosti, ki sploh niso donosne.

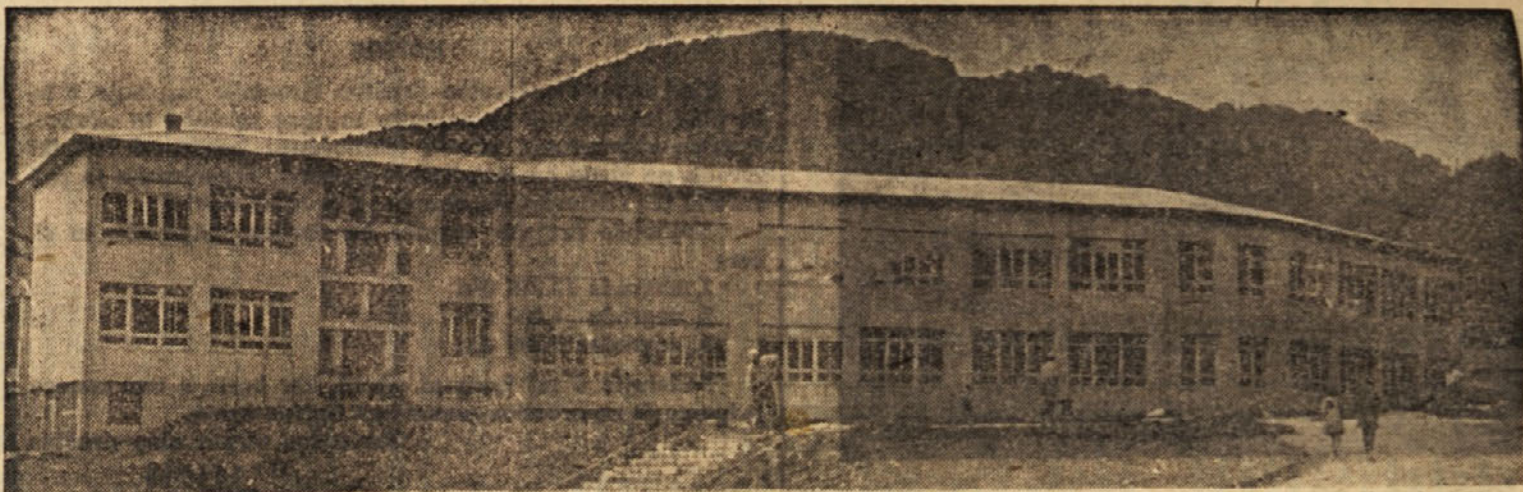
Znano je, da servisi lahko opravljajo naslednje posle: snajenje, pranje, likanje, krpanje in predelovanje perila in oblačil. Lahko se ukvarjajo z vzdrževanjem in izkoriščanjem

Servisi ali obrtna podjetja?

Stanovanjska skupnost pri rudniku pa je ustanovila še tapetniški in pleskarski servis. Predvidevajo tudi gradnjo servisnih delavnic, ki bo možna šele v drugem polletju letošnjega leta. Lani so imeli viška 850 tisoč dinarjev, ki pa so jih namenili za obratna sredstva servisom. Tudi v Radečah imajo še finančni servis in servis za pranje perila.

Ob tem je očitno, da je servisna dejavnost šele v razvoju in da jo bo treba razvijati še v večjem obsegu. Hkrati pa se govori tudi o cenah storitev teh servisov. Znane so priponbe, da se servisi vse preveč radi ukvarjajo z izdelovanjem novih izdelkov in da so tudi sicer predragi. To morebiti pojasni tudi enostran-

skupnih kopalšč za koristnike posameznih zgradb, čiščenjem in pospravljanjem stanovanj, raznašanjem mleka, hrane, krivca in drugih predmetov na stanovanje. Nadalje z neposrednimi storitvami za hišne svete, s tekočim vzdrževanjem stanovanjskih hiš za hišne svete in državljanje, s popravili hiš in stanovanj ter vzdrževanjem vodovoda, kanalizacije, razsvetljave, instalacije in podobnim. Potem z vzdrževanjem snage v hišah, v skupnih prostorih in dvoriščih, s čiščenjem pločnikov pred hišami, urejanjem vrtov in podobnim. Te posamezne posle lahko združijo v skupni servis, vendar je njihova vloga predvsem pomoč gospodinjstvom in ne obrtniška dejavnost.



Dnsovna šola heroja Rajka v Hrastniku, ki jo gradimo že dolgo vrsto let bo kmalu dograjena, vendar je že nekaj časa v njej tudi nemoten pouk

Storiti je treba še veliko

V šolstvu še vedno izstopajo materialna vprašanja

V hrastniški občini deluje 14 šolskih odborov. Takoj ob prvih, ki so bili formirani in so se izmenjali doslej, je bilo mogoče opaziti, da se je njihovo delo vedno poglobljalo in večalo. Danes že lahko rečemo, da jih je precej že zelo dobrih, da s svojim delom prepričljivo opravičujejo svoj obstoj. Omeniti je treba, da se bavijo z nešteti problemi. Naše šole še niso urejene, kot bi bilo želeli. Je še precej šolskih prostorov zasfih, brez kabin, telovadnic, na nekaterih šolah je oprema v zelo slabem stanju. Tudi precej šolskih stavb je v slabem stanju. Naštevati bi lahko še, sicer so pa ti problemi splošno znani. Iz tega sledi, da je skrb za materialno stran šol nad poglavitnimi, s katerimi se bavijo šolski odbori v občini Hrastniku.

Občinski ljudski odbor se je v obdobju po osvoboditvi zelo prizadeval vsestransko, da bi se stanje šolskih stavb uredilo. Z velikimi napori in ob izdatni pomoči nekaterih gospodarskih organizacij v komunici uspelo, da je nova šola v Zidanem mostu bila v lanskem letu dokončno izgrajena, da šola Narodnega heroja Rajka v Hrastniku tudi ni več daleč do dokončne dograditve, da bo v doglednem času dobila dodatne prostore šola Marjana Nemca v Radečah. Vemo pa, da so ostale šolske stavbe vse po vrsti potrebne večjih ali manjših rekonstrukcij.

Nekateri šolski odbori so pokazali veliko samoiniciativnost za reševanje teh vprašanj, kar je zelo pohvalno. Tako je šolski odbor v Svibnem pristopil k nabiralni akciji lesa, ker je nujno, da se položijo nova tla, prav tako je stavba v celoti potrebna beljenja in pleškanja.

Prav tako so državljani v Turju spontano na zboru volivcev sklenili, da izvedejo nabiralno akcijo lesa, ker je potrebno obnoviti streho šolske stavbe.

Na Kalu zbirajo prostovoljne prispevke za prekritje strehe na šolski stavbi.

Zelo veliko truda je vložil pri

Dopisujte v Glas komune

nabiralni akciji šolski odbor v Vrhovem, kjer so prebivalci pokazali veliko pripravljenosti za pomoč in vložili že precej prostovoljnega dela za šolo. Šola v Vrhovem je v najbolj kritičnem stanju. Nujno bo

potrebno, če ne bo prišlo tu do novogradnje, da se obstoječa stavba adaptira. Nadalje je šolski odbor v Zidanem mostu skupaj z mladino in stanovanjsko skupnostjo precej storil za dograditev igrišča pred šolo.

Lahko bi našli še kak primer, vendar nam to jasno dokazuje, da šolski odbori odigravajo svojo vlogo, nekateri zelo dobro, in da je pri večjih akcijah potrebna pomoč vseh državljanov v kraju. Poleg naštetega je treba omeniti, da je adaptacije potrebna šola na Dohu, kjer bo nujno urediti sanitarije, nadalje sta potrebni dokončne adaptacije obe stavbi šole Ivana Cankarja v Hrastniku.

Nemara se šolski odbori zavzeto ukvarjajo z materialnimi vprašanji

šol zagadatelj, ker so to najbolj vidni problemi. Vendar je še niz drugih zadev, ki sodijo v pristojnost šolskih odborov, vendar so ti problemi najbolj znani šolskemu osebju, in je zato že kar običajno, da se k reševanju takšnih zadev sestajajo največkrat le takrat, ko nanje opozori šolski upravitelj. Zaradi tega je skoraj vedno gibalna sila šolski upravitelj in ne predsednik šolskega odbora. Zato ne kaže pomanjkanje iniciativnosti šolskih odborov pri reševanju vzgojnih vprašanj, ki so ob upravljanju v šolah najbolj aktualna in tudi zahtevna. Razveseljivo pa je, da je v zadnjem času, ko so sestavljali pravila šol, opaziti že tudi to, da šolski odbori resneje nastopajo tudi v tem smislu kot organi družbenega upravljanja.

Razsipnost in pomanjkanje pri hišnih svetih

Tudi v hrastniški občini je družbeno upravljanje stanovanjskih hiš zelo pomembno, saj je trenutno 25 hišnih svetov. Nedvomno so v najbolj ugodnem položaju hišni sveti novih stanovanjskih poslopij, ki so deležni tudi znatnejših sredstev kot pa hišni sveti starih zgradb. Toda prav hišni sveti novih stanovanjskih hiš (ali pa morda predvsem stanovavci) ne ravnajo s sredstvi, s katerimi razpolagajo, dovolj gospodarno. Znanih je dokaj primerov, ko si že itak zelo dobro urejeno stanovanje še lepše urejujejo in s tem porabljajo denar, ki bo pozneje nujno potreben za popravila in vzdrževanje teh stanovanj.

Nasprotno temu pa hišni sveti starejših hiš nimajo dovolj sredstev niti za tekoče vzdrževanje. Ta stanovanjski fond ni zmožen angažirati večjih kreditnih sredstev in tako so ti hišni sveti dokaj v zagati, kajti že najemanje kreditov ob šibki plačilni zmogljivosti odvzema tem hišam sredstva za vzdrževanje za daljšo dobo. To nesorazmerje pa se stopnjuje iz dneva v dan zagadatelj, ker se povečujejo cene gradbenim delom in obrtniškim storitvam.

Sredstev je premalo kljub temu, da hišnim svetom ostaja več sredstev, kot pa je bilo to še pred časom.

Ni torej čudno, da je v starejših hišah težko dobiti stanovavce k sodelovanju v delu hišnih svetov, kajti s prevzemom takšne odgovornosti prevzema odgovornost za redno in pravočasno vzdrževanje hiš, kar pa včasih ne morejo izpolniti. To pa je lahko v opozorilo hišnim svetom novih stanovanjskih hiš, kjer se bo položaj postopoma približeval razmeram v starejših hišah, če ti sveti ne

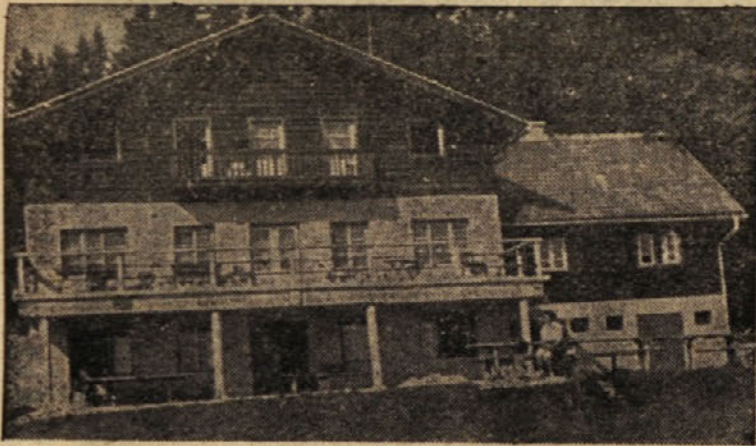
bodo kar najbolj dolgoročno gospodarili s sredstvi in uvedli kar največje varčevanje že zdaj, ko je denarja sorazmerno dovolj.

V splošnem je opaziti tudi to, da se sredstva skladov za popravilo ne uporabljajo vedno dovolj smotrno. Marsikdaj bi prenekatere popravilo moral plačati stanovavec sam, vendar mu hišni svet odobri plačilo le-tega. Takšni primeri so: namestitve razbitih šip v oknih, vratih in drugod. Stroški za žarnice, beljenje in slikanje sten in stropov, nakup novih bojljev, sesavcev za prah, predelava sten, priklopitev hladilnikov, nakup ogledala in podobno.

To je vsekakor treba urediti, zato je tudi ljudski odbor sprejel odlok o določitvi stroškov, ki obremenjujejo nosilce stanovanjske pravice za tekoče vzdrževanje hiš. Ti stroški obsegajo nadomestitev razbitih šip v oknih, vratih in drugod, namestitve poteznih verižic pri stranišnih rezervoarjih, kopalnih kadeh, umivalnih koritih in podobnem, nadomestitev zapiravcev pri iztoku v kopalnih kadeh, umivalnikih, pomivalnih koritih itd., nadomestitev gumijastih blazin na spodnji strani straniščne deske, tesnil pri vodnih pipah, vrvic pri zavesah, žarnic itd.

Sam sodijo tudi stroški za popravilo električnih stikal, vtikačev, vtičnih puš, varovalk, ključavnic, ključev, kljuk, čitnikov, okenjskih gonil itd., stroški beljenja in slikanja sten in stropov, stroški čiščenja štedilnikov in peči (dimnikarsko čiščenje) in seveda stroški za vse potrebne nadomestitve in vsa popravila v stanovanju, ki nastanejo po krivdi nosilca stanovanjske pravice.

Brez dvoma so dolžni hišni sveti seznaniti stanovavce z vsem tem in tudi s splošnim hišnim redom, ki so ga dolžni dosledno uveljavljati.



Oddih na Kalu je prijeten

RAZPIS

Turistično olepševalno društvo Hrastnik razpisuje v letu 1962 tekmovanje za najlepše urejeno zgradbo in okolico. Pravico sodelovanja v tem tekmovanju imajo vsi lastniki zgradb ne glede na lastništvo (podjetja, organizacije in privatniki ter stanovanjske skupnosti in hišni sveti).

Najboljše urejene zgradbe bo društvo nagradilo, in sicer:

1. nagrada 10.000 din
2. nagrada 8.000 din
3. nagrada 5.000 din

Sodelujte v tej koristni akciji, ker boste s tem mnogo pripomogli za ureditev zunanjšega izgleda kraja.

Turistično olepševalno društvo
Hrastnik

Odkrijmo lepote naše komune

»Črni revirji« radi zapišejo časniki, kadar govorijo o rudarskih občinah Zasavja. Med te pa sodi naša občina.

Nedvomno imajo pisci pred očmi predvsem rudniške jame, knape, premog... Toda ti »črni revirji« so pravkar ozeleneli in razcveteli.

Tukaj so torej lepote narave, ki jih še sami dovolj ne poznamo. Tukaj bi se lahko razmahnil turizem v takšnem obsegu, da bi to pomenilo pomembno postavko v našem gospodarstvu. Tako so prizadevanja obeh turistično olepševalnih društev — hrastniškega in radeškega. Ustvarimo torej pogoje za turizem!

Potrebno bo izobesiti propagandne table za najlepše turistične postojanke, propagirati, bo treba na razne načine tudi vse tiste lepe kraje v komuni, za katere še tudi sami dovolj ne vemo. Zelo zanimiva je na primer dolina Sopote. Ozka, a romantična je sošaska Boben, ki jo tvori potok na svoji poti proti Hrastniku. Premalo je znana okolica Hrastnika in Dola s planinskimi postojankami Gore, Kal, Koptnik, Mrzlica in Kum. Ne samo da ti in drugi kraji niso dovolj znani. Premalo je tudi prenočišče. Gostinstvo ni vzpodbujeno z izrednim turističnim okoljem. Razpolagamo le z dvema sobama in tremi posteljami, a tudi nekatera gostišča so dovolj neurejena, da niso privlačna. Tudi trgovina ni primereno urejena potrebam turizma.

Vse te pomanjkljivosti bodo še poraznejše očitne, ko bo zgrajena Zasavska cesta, ki bo po dograditvi odcepov na Zagreb in Celje druga najvažnejša tranzitna cesta. Razvoj turizma pa je v veliki meri odvisen tudi od čimprejšnje odprave prašenja in saj, zlasti od termoelektrarne Trbovlje. Aktualna je gradnja rekreacijskih centrov, pri čemer so že znana prizadevanja steklarne, prav tako je pomembna gradnja kopališča z bazenom olimpijskih izmer, pa gradnja kulturnega doma in zdravstvenega doma.

Predvsem je pomemben videz krajev. Lani je bilo narejenih okrog 5000 m² parkov in zelenic, posejanih je bilo več kot 100 grmičev in lepotilnih dreves, posajene je bilo čez 1000 m lepotične žive meje. To je zlasti omogočilo rekonstruiranje cest. Prav tako pa bi bilo mogoče pri stanovanjski izgradnji upoštevati tudi olepševanje okoliša hiš in balkonov, venhišnih svetov, ki pa ne kažejo večje prizadevanosti. Tudi nekateri dan je to dolžnost stanovanjskih in prebivalci so zelo nedovzetni za

lepo okolje v katerem živijo in nasade in zelenice uničujejo.

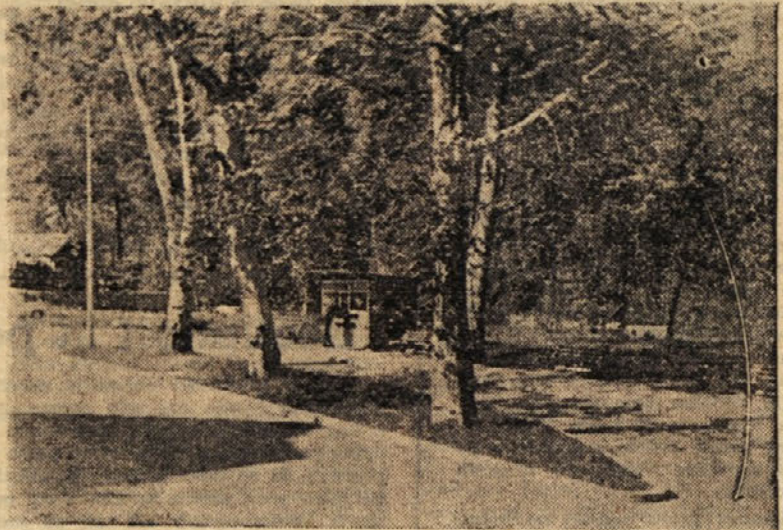
Zadnje čase je urejena avtobusna zveza z Jagnjenico in vzporedno s tem s kopališčem na Njivicah, ki je trenutno edino kopališče v komuni. Prav tako je dvakratna dnevna zveza z Dolom, Rimskimi Toplicami in Celjem. Pota do planinskih postojank kot so Kal, Gore in Mrzlica so usposobljena za avtomobilski promet. Letos bo nadaljevano delo na olepševanju krajev, društvo si bo prizadevalo vplivati na urejenost cest, vzpodbujalo bo hišne svete in stanovanjske skupnosti k urejanju najbližjega okolja, prav tako pa tudi lastnike zgradb, da odstranijo še obstoječe barake, plotove in hleve, ki kvarijo videz kraja. Tudi podjetja naj bi uredila okolje svojih obratov in industrijskih prostorov. Prebivalstvo pa bo treba načrtno vzgajati v ljubezni do lepote in narave, predvsem pa je to treba storiti v šolah. Urediti bo treba strugi potokov Boben in Brnica, povečati propagando s pomočjo izdajanja izbranih razglednic najlepših turističnih točk v komuni in na druge načine. Društvo bo v ta namen organiziralo tudi turistični teden demonstrativnega značaja.

Vse to je seveda združeno z velikimi finančnimi sredstvi in seveda z dobro voljo in uvidenostjo vseh činiteljev v komuni, tako vseh prebivalcev, kot delovnih kolektivov in tudi občinskih forumov. Tudi za samo turistično društvo so pomembna sredstva, če hoče izvesti svoje načrte že samo v propagiranju turizma in lepote naših krajev. Lani je bilo to društvo deležno le pomoči občinskega ljudskega odbora, komunalnega podjetja in gostinskega podjetja Jelka. Letos, upajmo, bo deležno pomoči in razumevanja tudi drugih gospodarskih organizacij. Vsekakor je delo tega društva zelo pomembno, če ugotovljamo, da nam lahko turizem

zem pomeni znatne gospodarske koristi v kolikor ga bomo vedeli urejevati s skupnimi močmi.

Toda še marsikaj lahko naštejemo, kar je ali pa šele bo v prid turizmu. V radeški okolici so zanimive zgodovinske točke, sam Zidani most je bil že v rimskih časih križišče, Hrastnik ima muzejsko zbirko in bo pridobil tudi prostore za muzej, zanimiva so lovišča, in še marsikaj bo moralo močnejše priti do izraza. Ob možnostih se torej nizajo pomanjkljivosti, ki iz-

na kateri bo označilo izletniške točke in prometne zveze. Društvo že ima izdelan program razvoja gostinstva in planinstva za dobo petih let. Med svoje naloge štejejo zlasti nadaljevanje ureditve krajev. Doslej so doseženi največji uspehi v Hrastniku in na Dolu, toda nadaljnji uspehi so odvisni od ureditve glavnih komunikacij skozi Hrastnik in Dol. Tudi pri čiščenju potokov je bilo nekaj storjenega vendar brez večjega učinka. Potok Boben je bil na primer že



Tudi vedno več parkov in zelenic je pri nas

hajajo iz nesistematičnega delovanja na področju turizma.

Turistično društvo pripravlja tudi skico svojega delovnega območja,

dvakrat očiščen vendar so ga zopet hitro onesnažili. Menijo, da je treba proti kršilec uvesti strožje ukrepe.

Turistično društvo navezuje stike z vsemi društvi, katerih dejavnost koristi turizmu v naši komuni. V tem smislu so pomembna planinska društva, lovske družine, ribiči... Toda še bolj pomembni činitelji za turizem so gostišča, trgovine in drugi. Tudi gozdarstvo lahko mnogo prispeva turizmu. No in če hočemo govoriti tudi o vplivu občine naj omenimo svet za gostinstvo in turizem, pa svet za urbanizem, svet za komunalne zadeve... Lahko pa govorimo tudi o gospodarskih organizacijah, o letovanju, o počitniški skupnosti, o rekreacijskih centrih. Pa o vplivu na izboljšanje prometnih zvez zlasti s tistimi kraji, ki so turistično zelo zanimivi, pa so malo dostopni.